

Ivana Bulić, Universität Graz, Österreich

Kako se ono kaže...?

Leksički pristup i razvijanje komunikacijske kompetencije u poučavanju inojezičnoga hrvatskoga

When acquiring or learning a language, both native and foreign, the basis is words, the lexicon. Acoustic perception, visuality and correct writing of a single word, connecting it with concrete or abstract content and storing it in memory is a very complex process. Especially when learning a foreign language, memorizing new words, recognizing them in context, storing them in the mental lexicon, and recalling them is influenced by various factors that can make vocabulary enrichment easier or harder (Erdeljac, 2009). In Croatian as a foreign language, it is most often the morphonological level (inflection and related sound changes) that creates difficulties for students in recognizing forms and using them correctly, therefore teaching must be equally focused on the meaning and grammatical forms of words (Udier, 2009). This paper presents a theoretically based best practice example of the model of complete lexical exercises that encourages students to independently and intensively deal with receptive and potential vocabulary on a chosen topic in order to facilitate its transition to production and thereby foster communicative competence. The exercises follow the principles of gradualism, multimodality and pragmatism. Their goal is to enable students to recognize the learned words in the context of a sentence, read and pronounce them often, and finally use them actively in monologues or dialogues. The model was applied in teaching Croatian as a foreign language with adult students and can be used for level A2 according to CEFR, and takes into account the list of special terms from the Descriptive Framework for reference level A2 (Grgić & Gulešić Machata, 2017). The paper is written in Croatian, and the teaching materials contain methodological comments and instructions, as well as keys to exercises.

Keywords: Croatian as a foreign language, vocabulary exercises, mental lexicon, communicative competence

Pri usvajanju ili učenju jezika, kako materinskog tako i stranog, osnovu čine riječi, leksik. Akustička percepcija, vizualnost i pravilno pisanje pojedine riječi, povezivanje s konkretnim ili apstraktnim sadržajem te njezino pohranjivanje u pamćenju vrlo su složeni procesi. Posebice pri učenju stranog jezika pamćenje novih riječi, njihovo prepoznavanje u kontekstu, spremanje u mentalni leksikon te prisjećanje pod utjecajem je različitih faktora koji obogaćivanje vokabulara mogu olakšati ili otežati (Erdeljac, 2009). U inojezičnom hrvatskom najčešće je morfonološka razina (fleksija i s njom povezane glasovne promjene) ta koja učenicima stvara poteškoće u prepoznavanju obličnica i njihovu pravilnom korištenju, stoga poučavanje mora biti podjednako usmjereno i na značenje i na gramatičke oblike riječi (Udier, 2009). Ovaj rad donosi teorijski utemeljen primjer dobre prakse modela cjelovitih leksičkih vježbi koji potiče učenike da se samostalno i intenzivno bave prijavnim i potencijalnim vokabularom na izabranu temu kako bi se olakšao njegov prijelaz u proizvodni te na taj način razvijala komunikacijska kompetencija. Vježbe slijede načelo postupnosti, višemodalnosti i pragmatičnosti. Njihov je cilj omogućiti učenicima da prepoznaju naučene riječi u kontekstu rečenice, učestalo ih čitaju i izgovaraju te, naposljetku, aktivno koriste u oblikovanju monologa ili dijaloga. Model je primijenjen u nastavi inojezičnog hrvatskoga s odraslim polaznicima te se može iskoristiti za razinu A2 prema ZEROJ-u, a uzima u obzir popis posebnih pojmova iz Opisnog okvira za referentnu razinu A2 (Grgić & Gulešić Machata, 2017). Rad je napisan na hrvatskom jeziku, a materijali za nastavu sadrže metodički komentar i upute te rješenja na kraju priloga.

Ključne riječi: inojezični hrvatski, leksičke vježbe, mentalni leksikon, komunikacijska kompetencija

1. Uvod

Tko se nađe u ulozi poučavateljice ili poučavatelja¹ hrvatskog kao stranog jezika, a osobito na nižim stupnjevima učenja, vjerojatno će se češće susretati sa situacijom da se učenici ne mogu sjetiti određene riječi koju žele upotrijebiti u svojem (govorenom ili pisanom) tekstu. „Kako se ono kaže ...?“ bit će tada pitanje upućeno suučenicima ili poučavateljima kako bi im pomogli u dosjećanju ili premošćivanju praznine koja je nastala, ili će se ona – ako za to postoje uvjeti – popuniti pretraživanjem nekog od danas mnogobrojnih internetskih rječnika ili automatskih prevoditelja.

Poznata je činjenica da učenje stranog jezika počinje učenjem leksika, a velikim se dijelom na tome i temelji. „We know that it is the reception of lexis which will form the most important activity in the earliest stages. Expressed more crudely, the first thing students need to do is to learn to understand quite a lot of words“ (Lewis, 1993, 9). Sporazumijevanje i komunikacija s drugim osobama neće biti mogući bez poznavanja i razumijevanja riječi (usp. Ordulj, 2018, 64). Ali učenje novih riječi učenicima se može činiti kao put bez kraja, što donekle i jest jer je leksički sustav otvoren i podložniji promjenama u odnosu na onaj gramatički. „Usvajanje rječnika, odnosno vokabulara, učenicima je trajan izazov jer je leksički sustav otvoren i stalno se stvara, razvija i dopunjava novim leksičkim jedinicama. Otvorenost leksičkoga sustava uvjetuje da se i u izvornih govornika znanje vokabulara razvija cijeloga života“ (Udier, 2009,78).

Kako pomoći učenicima hrvatskog kao stranog jezika da se snađu u tom moru riječi i pokušaju pristupiti učenju vokabulara smisleno i strateški te na taj način poboljšaju svoje komunikacijske vještine, pitanja su kojima se ovaj članak bavi u teoriji i praksi. Iz teorijskog će se ugla u tu svrhu posegnuti za nešto starijim, ali ne i zastarjelim, lingvističkim konceptom Lewisova leksičkog pristupa te za psiholingvističkim opisom mentalnog leksikona. U drugom će se poglavlju predstaviti osnovne ideje oba modela kao i kratak prikaz dosadašnje literature o leksiku u hrvatskom kao stranom jeziku. Treće poglavlje osvrnut će se na vrste vokabulara i poteškoće u učenju vokabulara u inojezičnom hrvatskom. U četvrtom poglavlju pokušat će se objediniti leksički pristup i hipoteze o organizaciji mentalnog leksikona u praktičnom smislu kroz predstavljanje leksičkih vježbi za učenje i uvježbavanje vokabulara na temu stanovanja za razinu A2 prema ZEROJ-u. Didaktički ciljevi vježbi prvenstveno će biti usmjereni na bogaćenje leksika i stjecanje sigurnosti u njegovu korištenju, a time posredno i na razvijanje komunikacijske kompetencije. Zaključno poglavlje osvrnut će se na uporabnu vrijednost vježbi pri autonomnom učenju i u nastavi te preporuke za daljnje razvijanje prikazanog modela u poučavanju inojezičnog hrvatskog.

¹ U nastavku će se teksta radi čitljivosti koristiti množinski oblici gramatičkog muškog roda koji se jednako odnose na osobe svih spolova.

2. Teorijska polazišta: leksički pristup i mentalni leksikon

2.1 Leksički pristup

Kao što je već navedeno, pri učenju stranog jezika neupitna je važnost poznavanja vokabulara tog jezika. Upravo Lewisov leksički pristup (*The Lexical Approach*, 1993) promijenio je dotadašnju perspektivu u poučavanju engleskog kao stranog jezika fokusirajući se na leksik i suprotstavljajući se stavu da je poznavanje gramatike preduvjet za uspješnu komunikaciju. „The basis of language is lexis. It has been, and remains, the central misunderstanding of language teaching to assume that grammar is the basis of language and that mastery of the grammatical system is a prerequisite for effective communication“ (Lewis, 1993, 133).

Jedan od ključnih principa Lewisova pristupa, onaj da se jezik sastoji od „gramatikaliziranog leksika“, a ne od „leksikalizirane gramatike“ odnosi se na to da su riječi nosioci značenja, a gramatika služi uspostavljanju odnosa među njima (ibid., vi). U tom smislu Lewis nudi klasifikaciju riječi na jednočlane i višečlane leksičke jedinice. Jednočlane se odnose na pojedinačnu riječ, i to ili punoznačnicu ili gramatičku riječ (koja značenje dobiva tek u kontekstu), a višečlane se (tzv. leksički sklopovi, engl. *chunks*) dijele na frazeologizirane izraze, kolokacije i konvencionalne izraze (usp. Bergovec, 2007, 54–56, za hrvatsko nazivlje). Primjena leksičkog pristupa u nastavi zahtijeva omogućavanje bogatog jezičnog unosa te proučavanje riječi u kontekstu. Lewis zapravo kritizira činjenicu da se poučavanje oslanja na posredovanje eksplicitnog znanja o gramatici koje se često svodi na nekoliko struktura i ograničen broj pravila, što ga čini neučinkovitim (usp. Lewis, 1993, 135). Iako bi se mogao steći dojam da Lewis umanjuje vrijednost gramatike, on joj samo dodjeljuje drugačiji status i zalaže se za njezino holističko poučavanje, a to znači uočavanje gramatički snažnih obrazaca (eng. *powerful patterns*) kroz leksik te svjesno istraživanje „gramatike riječi“ koja će ojačati komunikacijsku kompetenciju učenika (ibid., 143). Na taj način bavljenje gramatikom postaje prvenstveno receptivna aktivnost koja postavlja učenike u središte nastavnog procesa jer sami trebaju osvijestiti uzorke i oblikovati pravila (ibid., 149).

Tipove vježbi koje su izrađene na temelju leksičkog pristupa i pomoću kojih se mogu uočavati i uvježbavati prethodno navedeni leksički sklopovi Lewis je nekoliko godina kasnije predstavio u svojem izdanju *Implementing the Lexical Approach* (1997). Vježbe obuhvaćaju primjerice uočavanje (identificiranje) sklopova, povezivanje članova sklopa (kolokacije, tipične fraze, konvencionalnog izraza), dopunjavanje riječi u rečenici ili tekstu s prazninama, kategoriziranje leksika, pronalaženje suprotnih izraza, izdvajanje („brisanje“) leksema koji ne čini kolokaciju sa zadanom baznom riječi, ispravljanje pogrešnog leksema u sklopu i drugo (usp. Lewis, 1997, 86–107). Osim toga, pokazao je kako se aktivnosti u nastavi mogu prilagoditi da imaju leksički fokus. Te vježbe i aktivnosti poslužile su kao polazište za model leksičkih vježbi predstavljen u četvrtom poglavlju.

2.2 Mentalni leksikon

Da bi se u jeziku izrazila ideja ili namjera, potrebne su riječi. Definicije su riječi u lingvistici brojne i razlikuju se prema području istraživanja. Obično uzimaju u obzir glasovni i grafemski oblik, značenje i gramatičku upotrebu, ali i suodnose različitih planova poput fonološkog, morfološkog, sintaktičkog i semantičkog (usp. Erdeljac, 2009, 28–35). Zbog te kompleksnosti u ovom će se radu riječi promatrati kao jedinice mentalnog leksikona. „Mentalni leksikon je ‚skladište‘ riječi jezika koji znamo i koji učimo, to su ukupni podaci o riječima kojima se služimo“ (Erdeljac, 2009, 11). On obuhvaća semantičke, morfološke i sintaktičke podatke te one o izgovoru i grafičkom izgledu riječi ili natuknica u leksikonu. Strukturu mentalnog leksikona opisuju različiti modeli koji se donekle nadopunjuju, a fokusiraju se na prepoznavanje riječi s jedne strane i jezičnu proizvodnju s druge. Ti modeli pretpostavljaju da se odnosi među jedinicama i unutar samih jedinica u leksikonu uspostavljaju na različite načine te dovode do unutrašnjih i asocijativnih veza. Tako se mogu uspostavljati odnosi hiperonimije i hiponimije, sinonimije, antonimije, derivacije ili fonološke povezanosti (ibid., 169). Pretpostavlja se da leksikon sadrži i potencijalnu valentnost, kolokacije te idiomatske konstrukcije kao natuknice, kao i da su vrste riječi (prvenstveno imenice i glagoli) također važan kriterij organizacije (ibid., 170).

Prema tome, mentalni se leksikon može zamisliti kao slojevita mreža odnosa koji nisu statični, nego dinamični te kao konstrukt visoke organizacijske složenosti u više dimenzija koje su istodobno dostupne. Slikovito bi se mogao usporediti s visokosofisticiranim računalom koje obrađuje i sprema podatke istodobno na više razina te ih na zahtjev korisnika pokušava povezati i pronaći.

Veličina se i kapacitet leksikona razlikuju od osobe do osobe jer ovise o razvijenosti vokabulara te već spomenutoj činjenici da se nove riječi mogu učiti cijeli život, ali su isto tako riječi koje se ne koriste podložne zaboravljanju. Prema teorijskim spoznajama o usvajanju prvog (materinskog) jezika i mentalnom leksikonu, na početku se izgrađuju konceptualne jedinice koje se pohranjuju kao reprezentacije u dugoročnom pamćenju. Tek se nakon toga one povezuju s fonološkim i morfološkim jedinicama te postaju jezične jedinice (ibid., 302). Nasuprot tom procesu stoji učenje stranog jezika koje se događa vođeno, sustavno i osviješteno te se pretpostavlja da učenici dopiru do konceptualne memorije posredno, odnosno uspostavljajući vezu između jezičnih jedinica prvog i drugog (stranog) jezika, iako je moguće i stvaranje novih koncepata za koje još nije postojao unos u leksikonu prvog jezika (ibid., 288). Uslijed toga razvija se takozvani učenički jezik ili međujezik (eng. *interlanguage*) koji se razlikuje i od sustava prvog i od sustava drugog jezika, a karakteriziraju ga propusnost, dinamičnost, sustavnost, promjenjivost i nepotpunost (usp. Šarić & Obad, 2015, 141).

Upravo je ovladavanje novim riječima u stranom jeziku često povezano s poteškoćama koje mogu imati različite uzroke kao što su međujezični i unutarjezični čimbenici (usp. Cvikić, 2007a), učenički odnos prema pamtljivosti riječi (usp. Udier, 2009), nedovoljna izloženost leksiku (usp. Ordulj, 2018), nedostatne strategije učenja vokabulara ili nerazvijena svijest o njima (usp. Kienberger, 2020) i drugo. Stoga će se u četvrtom poglavlju spoznaje o načinu organizacije mentalnog leksikona i pristupa leksičkim jedinicama u njemu pokušati iskoristiti u oblikovanju modela leksičkih vježbi koje učenicima mogu služiti kao pomoć i podrška pri učenju.

2.3 Literatura o učenju leksika u inojezičnom hrvatskom

U području inojezičnog hrvatskog postoji nekoliko radova koji su tematizirali poučavanje i učenje leksika iz različitih aspekata. Nekoliko priloga u knjizi *Hrvatski kao drugi i strani jezik* (Jelaska et al., 2005) posvećeno je oblicima hrvatskih riječi, rječničkoj sastavnici te gramatičkim obilježjima značajnima za morfološki rječnik. Bergovec (2007) piše o Lewisovu leksičkom pristupu i njegovoj ograničenoj primjenjivosti u nastavi hrvatskog kao stranog jezika zbog njegove morfološke složenosti. Istraživanjem se vokabulara bave Cvikić i Bošnjak (2004) te Cvikić (2007b) koja tvrdi da je „leksička sastavnica učenja nematerinskoga jezika jedna od najvažnijih, ali često najzanemarivanijih“ te da „razvoj i bogaćenje rječnika i sustavno učenje riječi često ostaju marginalizirani“ (Cvikić, 2007b, 140). O nužnosti poučavanja kolokacija pišu Petrović (2007), Burić i Lasić (2012) te Ordulj (2017), a detaljno o obradi leksičkih jedinica u nastavi Udier (2009). Tabak i Ordulj (2015) bave se istraživanjem strategija učenja vokabulara, a Ordulj (2018) i ovladanosti kolokacijama među učenicima inojezičnog hrvatskog.

Iz tih se radova može zaključiti da se poučavanje riječi u inojezičnom hrvatskom ne može odvojiti od poučavanja gramatičkih pravila na temelju kojih će one funkcionirati u kontekstu, ali i da su izvori kojima poučavatelji i učenici raspolažu još uvijek nedostatni i/li nepotpuni. To, međutim, nimalo ne umanjuje važnost učenja i poučavanja vokabulara.

3. Vokabular u nastavi (hrvatskog kao) stranog jezika

3.1 Vrste vokabulara

Kad se govori o vokabularu u nastavi stranog jezika, razlikuju se prijamni (ili receptivni) dio vokabulara koji se odnosi na one riječi što ih osoba samo prepoznaje i razumije pri slušanju ili čitanju jer ih se može dosjetiti te proizvodni (produktivni) dio vokabulara koji obuhvaća riječi koje netko i razumije i samostalno koristi u govoru i pismu (usp. Udier, 2009, 84). Opseg prijamnog vokabulara kod svakog je čovjeka veći nego onaj proizvodnoga, ali su oba podložna promjenama pod utjecajem učenja i čestotnosti uporabe, a nije moguće uspostaviti ni jasnu granicu između njih (usp. Ordulj, 2018, 65).

Zanimljivo je da se u literaturi s njemačkog govornog područja može pronaći i termin „potencijalni vokabular“ (njem. *der potenzielle Wortschatz*) za koji je objašnjenje dvojako: s jedne se strane odnosi na nepoznate riječi u stranom jeziku s kojima se osoba prvi put susreće, ali ih na temelju svog dotadašnjeg jezičnog i općeg (pred)znanja može razumjeti, a s druge se strane objašnjava kao sposobnost koja vodi do ove vrste prepoznavanja riječi (usp. Kienberger, 2020, 26).

Poznavanje neke riječi podrazumijeva znanje o njezinu obliku, sadržaju (značenju) i uporabi, a svaka od tih kategorija obuhvaća daljnje potkategorije, primjerice ortografsku, sintaktičku, pragmatičku i druge (usp. Cvikić & Bošnjak, 2005; Udier, 2009; Tabak & Ordulj, 2015). Usvajanje i zapamćivanje riječi temelji se na ponavljanju, a istraživanja su pokazala da učenici trebaju biti izloženi novoj riječi najmanje sedam puta kako bi je usvojili (usp. Udier, 2009, 84). Također, pretpostavlja se da će se riječ bolje „usklađiti“ kada se osoba aktivno bavi istraživanjem njezina

značenja jer se tako postiže dublja razina procesiranja (uspostavljanje veza s postojećim informacijama) i individualno strukturiranje mentalnog leksikona (usp. Kienberger, 2020, 35). Zbog ograničenog vremena za poučavanje i proučavanje vokabulara u nastavi, a u odnosu na opseg rječnika koji je potreban za uspješnu komunikaciju, razumljivo je očekivati da se učenici učenjem vokabulara trebaju baviti i izvan nastave te da za to preuzimaju odgovornost.

3.2 Leksička kompetencija u inojezičnom hrvatskom

Što se tiče izgrađivanja leksičke kompetencije u nastavi inojezičnog hrvatskog, usvajanje leksika i njegovu upotrebu vrlo često otežava morfonološka razina (prije svega u oblicima prezenta ili deklinaciji imenica i pridjeva) te se stoga uz osnovne oblike riječi trebaju poučavati i fleksijski oblici kako bi nova riječ mogla uspješno ući u jezičnu proizvodnju (usp. Udier, 2009, 81). Druge poteškoće predstavljaju, primjerice, nedostatak rječnika različite namjene za „strance“, činjenica da udžbenici inojezičnog hrvatskog nemaju popis važnih riječi i fraza na kraju lekcija (kao što je to uobičajeno kod češće poučavanih stranih jezika) te da nude relativno malo leksičkih vježbi za utvrđivanje, proširivanje i produbljivanje vokabulara. Iz perspektive jezične svjesnosti (eng. *language awareness*) kao jednog od općenito priznatih ciljeva pri učenju stranoga jezika također bi bilo važno učenike upućivati na strategije učenja vokabulara.²

Spomenuta morfološka razvijenost hrvatskog jezika u odnosu na engleski svakako ograničava leksički pristup u poučavanju kako ga predlaže Lewis, ali ga zbog toga ne treba odmah odbaciti. Cilj učenika-početnika jest da što prije mogu razgovarati na hrvatskom jeziku i upravo njima je potrebna velika podrška pri učenju vokabulara, a lekcije u udžbenicima najčešće su koncipirane tako da tekstovni predlošci i vježbe služe upoznavanju i uvježbavanju kakve gramatičke strukture.³ Svjesno prebacivanje fokusa na vokabular (lekseme i leksičke sklopove) i postavljanje gramatike u sporedni plan učenike rasterećuje od potrebe stalne kontrole nad jezičnim događanjem u smislu (ne)pravilnosti. S druge strane, tako usvojen vokabular može kasnije poslužiti za proučavanje i analizu njegovih gramatičkih obilježja. U sljedećem poglavlju predstaviti će se vježbe koje u prvi plan stavljaju rad na leksiku.

4. Metodička primjena leksičkog pristupa i principa mentalnog leksikona: model leksičkih vježbi na temu *stanovanje* za razinu A2 prema ZEROJ-u

4.1 Pristup izradi vježbi

Svrha jezika jest komunikacija. Postizanje je komunikacijske kompetencije neizostavni dio suvremene nastave stranih jezika već od početne razine. Ta je kompetencija za inojezični hrvatski na razini A2 prema ZEROJ-u, kao i njezine sastavnice – jezična, sociolingvistička i pragmatična, detaljno opisana u priručniku *Hrvatski A2* (Grgić & Gulešić Machata, 2017). Za sudjelovanje u

² Više o vrstama strategija učenja vokabulara može se pročitati u Tabak i Ordulj (2015).

³ Jedini dosad objavljen leksički priručnik (za početno učenje hrvatskog) je *Hrvatski u malom prstu 1* (Bošnjak & Cvikić, 2012).

komunikacijskim situacijama učenici moraju savladati određen vokabular koji će prepoznavati u receptivnim ili aktivno koristiti u produktivnim jezičnim djelatnostima. Spomenuti priručnik u petom poglavlju *Opći pojmovi* „nudi okviran popis riječi koje se predlažu za učenje i poučavanje, poučavatelji hrvatskoga kao inoga jezika na razini A2 mogu na temelju predloženoga popisa planirati nastavu, tj. izrađivati nastavne i ispitne materijale za razinu A2“ (Aleksovski et al., 2017, 99). Opći pojmovi klasificirani su apstraktnije, prema semantičkom kriteriju „pa se pojmovi dijele na one koji se odnose na egzistenciju, količinu, prostor, vrijeme, kvalitetu, mišljenje, osjećaje i govorenje“ (ibid., 99). Tu su zastupljene različite pojedinačne vrste riječi (primjerice imenice, glagoli, pridjevi, prilozi), ali i leksički sklopovi poput prijedložnih sintagmi i kolokacija. Svaki pojam također je oprimjeren u kontekstu rečenice. Za razliku od općih pojmova, sedmo poglavlje donosi posebne pojmove koji su organizirani tematski (primjerice čovjek, obrazovanje, stanovanje, itd.). Svaka tema ima nekoliko potkategorija. Riječi su navedene bez konteksta, a pretpostavlja se da redosljed njihova navođenja ima veze s čestoćom uporabe i/ili praktičnosti, iako to nije eksplicitno navedeno. Površnim pregledom popisa može se zaključiti da u njemu prevladavaju imenice i glagoli, ali su prisutne i kolokacije. Referirajući se na leksički pristup, autorice napominju da to poglavlje „donosi praktične i upotrebljive pojmove koji se mogu naći u stvarnim životnim tekstovima i mogućim dijalozima“ (ibid., 155), a s obzirom na zahtjeve ZEROJ-a, ti će leksički elementi biti potrebni za ostvarivanje različitih komunikacijskih zadataka. U vezi sa semantizacijom elemenata važna je napomena da učenici na toj razini ne moraju poznavati sva značenja jedne riječi, nego njezino najčešće značenje (ibid., 155).

Popis posebnih pojmova na temu *stanovanje* (ibid., 171–175) iskorišten je kao izvor leksičkih jedinica za izradu vježbi. Vježbe su autorski rad, a nastale su u okviru poučavanja inojezičnog hrvatskog na razini A2 s ciljem razvijanja leksičke i komunikacijske kompetencije. Polaznici su nastave bile odrasle osobe s predznanjem jezika na početnoj (A1) razini i različitim materinskim jezicima (njemački, ruski, talijanski). Svrha je vježbi bila ponuditi učenicima materijal koji će im omogućiti intenzivnije bavljenje vokabularom u okviru određene teme predviđene za razinu A2, u ovom slučaju *stanovanje*, i pokazati nešto drugačiji pristup učenju vokabulara od uobičajenog (koji se često svodio na zapisivanje nove riječi i njezinog prijevodnog ekvivalenta u njihovom materinskom jeziku). Pristup je pokušao obuhvatiti neka od pretpostavljenih načela organizacije mentalnog leksikona i ključne ideje leksičkog pristupa (v. poglavlje 2). Radi se o petnaest vježbi koje se više ili manje nadovezuju jedna na drugu. Prvih dvan a est osmišljeno je za samostalan rad (tako da budu prikladne i za autonomno učenje), a ostatak je predviđen za rad u paru ili grupi jer obuhvaća komunikacijske zadatke. Očekuje se da će učenici nakon samostalnog rada ciljane riječi „isprobati“, odnosno aktivno koristiti u dijaloškim vježbama te da će barem dio njih na taj način brže prijeći iz prijamnog u proizvodni vokabular. Tipovi zadataka nisu novi, odnosno njihove varijante mogu se pronaći općenito u nastavi stranih jezika, ali za inojezični hrvatski nov je model koji se leksički fokusira na jednu temu i zasićen je pripadajućim vokabularom. Riječi se pokušavaju predstaviti kategorijalno, ali i uspostavljanjem različitih veza među njima. One se u vježbama više puta „recikliraju“ kako bi se postigao učinak ponavljanja, a time i svjesnog obraćanja pažnje na pojedinu riječ i njezino pojavljivanje u kontekstu. To nužno dovodi do morfoloških struktura (primjerice sintagmi s pojedinim padežom u kojima se može pojaviti i fonološka promjena), ali polazi se od pretpostavke da učenici imaju dovoljno predznanja s

prethodne razine učenja kako bi prepoznali strukturu te da ih ona neće ometati u izvođenju vježbe.

Iako se davanjem primjera nastojao ilustrirati cilj svake vježbe, upute su ponuđene na hrvatskom, engleskom i njemačkom jeziku jer se radi o razini A2, te se mogu prilagoditi ili dopuniti drugim jezicima ako je potrebno. Rješenja se nalaze na kraju radnog listića.

4.2 Vježbe na temu *stanovanje* za razinu A2

Zadatak 1

Prvi zadatak služi aktivaciji teme u mentalnom leksikonu učenika i odmah usmjerava pažnju na kategorizaciju elemenata. Nazivi kategorija namjerno sadrže internacionalizme (aktivnost, objekt, interijer, stil, karakteristika) za koje se pretpostavlja da će ih učenici lakše prepoznati na temelju sličnosti s drugim jezicima. Riječi se mogu zapisati na više jezika kako bi se iskoristio potencijal asocijacija i pojedinačnog jezičnog repertoara. Ako se vježba izvodi u nastavi, učenike se može potaknuti da usporede riječi koje su zapisali i jezike na kojima su zapisane, kategorije u kojima imaju najviše ili najmanje asocijacija ili pak da izaberu najoriginalniju asocijaciju.

1. Koje su Vaše asocijacije na temu *stanovanje*? Možete zapisati riječi na hrvatskom ili drugim jezicima. // Write down words you associate with the topic *living*. You can use Croatian or other languages. // Welche Assoziationen haben Sie zum Thema *Wohnen*? Sie können Wörter auf Kroatisch oder in anderen Sprachen nennen.

(aktivnost)

stanovati *live*

(objekt)

maison

(osoba: tko, s kim?)

roommate

(mjesto: gdje?)

am Land

(interijer)

soba

tavolo

Slika 1: stanovanje

(CC) <https://www.pexels.com/photo/black-handled-key-on-key-hole-101808/> (14.06.2024.)

(stil, karakteristika)

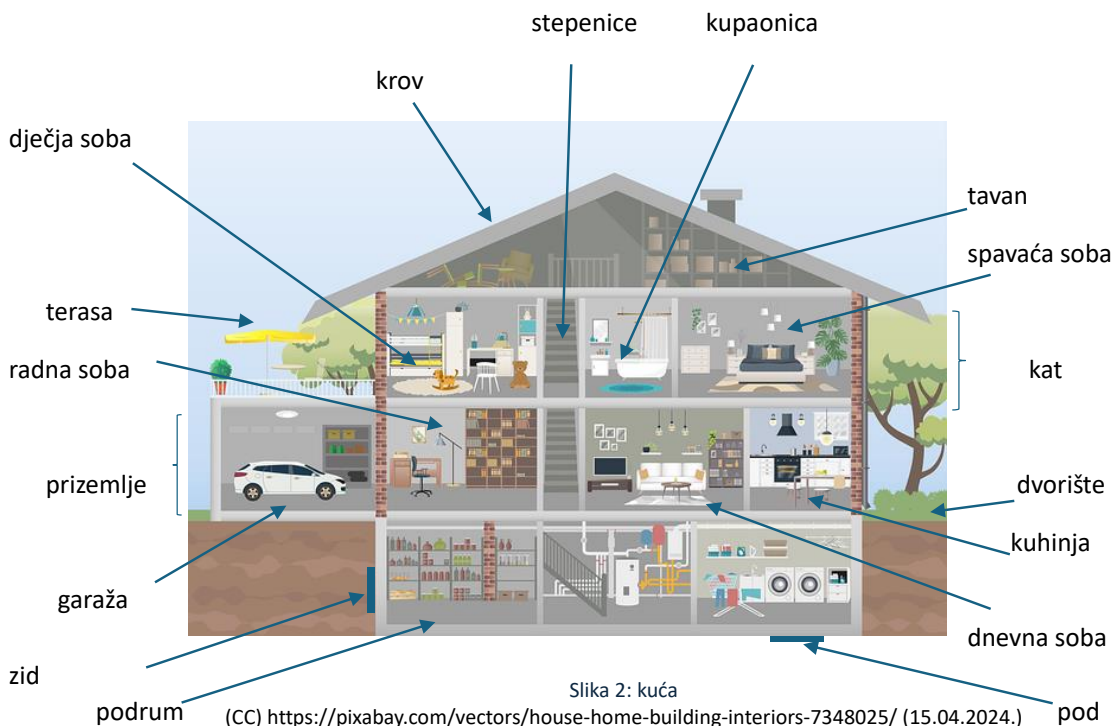
moderan

expensive

Zadatak 2

Povezivanjem slikovnog prikaza i riječi potiče se učenikova uključenost i procesiranje informacija kroz višemodalnost uspostavljanjem smislenih veza između informacija (usp. Geld & Stanojević, 2018, 15). Budući da tematski vokabular na razini A2 prema popisu *Posebnih pojmova* velikim dijelom obuhvaća riječi konkretnog značenja (osobito imenice), slikovnim prikazom ubrzava se proces uspostavljanja veze između riječi (oblika) i značenja, odnosno izvanjezičnog koncepta. Potrebno je napomenuti da su riječi uz slike one koje se mogu naći u popisu *Posebnih pojmova* u potpoglavlju 7.7. (usp. Aleksovski et al., 2017, 171–175). Uz pomoć digitalnih alata ova se vježba može pretvoriti u interaktivnu tako da se riječi nalaze iznad ili oko slike te se moraju povući i ispustiti (eng. *drag and drop*) na pravo mjesto na slici pri čemu učenici dobivaju povratnu informaciju jesu li riječ točno smjestili ili ne. To je bio izvorni oblik vježbe, ali je u takvom formatu nije bilo moguće objaviti.⁴ Stoga je za potrebe časopisa odabran statički prikaz poput onog u slikovnom rječniku. Cilj je ove vježbe prepoznavanje otprije usvojenih riječi i upoznavanje s novima (u interaktivnoj varijanti i pokušaj povezivanja novih riječi s prikazanim sadržajem, odnosno odgonetanja značenja). Umjesto ponuđenog slikovnog prikaza mogli bi se, ovisno o dostupnosti, iskoristiti i autentični materijali poput časopisa za uređenje doma, kataloga namještaja ili reklama (u tiskanom ili virtualnom obliku).

2. Proučite mali slikovni rječnik ispod. Koje riječi već znate? Koje su riječi za Vas nove? // Look at the picture vocabulary below. Which words do you already know? Which are new to you? // Schauen Sie sich das kleine Bildwörterbuch an. Welche Wörter kennen Sie schon? Welche sind für Sie neu?

⁴ Interaktivna vježba nastala je u programu H5P koji je integriran u edukacijsku platformu institucije tako da eksterni pristup sadržaju nije moguć.

Zadatak 3

Zadatak ima a i b dio. A dio obuhvaća tri teksta za razumijevanje čitanjem i slijedi načelo izloženosti učenika kontekstualiziranom leksiku, odnosno tekstu u kojem se izabrane riječi učestalo ponavljaju (v. poglavlje 2.1). Tekstovi su nastali na temelju učeničkih radova prve skupine učenika koja se bavila predstavljenim vježbama, i to nakon obrade svih leksičkih i komunikacijskih zadataka na temu *stanovanje*. Učenici su trebali napisati tekst o osobi s kojom su razgovarali i uključiti što više podataka iz razgovora tako da tekst može poslužiti drugim učenicima kao predložak za čitanje zasićen ciljnim vokabularom. Prikupljeni radovi ispravljani su pravopisno i gramatički, također su izmijenjena imena, a što se tiče izbora leksika i sintakse (prvenstveno reda riječi)⁵, velikim je dijelom zadržan izvorni oblik tekstova. Zbog toga se u njima mogu naći i riječi koje su u standardnom jeziku manje frekventne od svojih inačica (poput „muzika” ili „komforan”).

Iako se može činiti neobičnim da kao predložak služe prilagođeni tekstovi neizvornih govornika, opravdanje se nalazi u činjenici da bi se za ovu jezičnu razinu i autentični tekstovi morali prilagoditi i pojednostaviti, a upitno je bi li sadržavali toliku koncentraciju ciljnog vokabulara. Osim toga, u praksi se pokazalo da učenici vole čitati tekstove svojih suučenika, uspoređivati ih s vlastitima te tako učiti od drugih.

Za rad u nastavi preporučuje se da poučavatelji pročitaju učenicima tekstove kako bi čuli pravilan izgovor riječi (v. poglavlje 3), a da ih nakon toga učenici sami čitaju i obilježavaju riječi.

Drugi (b) dio zadatka za cilj ima provjeru globalnog razumijevanja teksta i prepoznavanje riječi koje pripadaju kategorijama u tablici prema načelu nadređenog i podređenog pojma (v. poglavlje 2.2). Zadatak se fokusira na imenice kao vrstu riječi koja ima istaknuto mjesto i u mentalnom leksikonu, a ilustrativni primjeri imaju osnovni oblik nominativa. Može se očekivati

⁵ Budući da učenici na ovoj razini još nisu ovladali redoslijedom enklitika, njihov se položaj u rečenici ispravio samo ako je znatno narušavao sintaktičko ustrojstvo.

da će učenici pretraživanjem teksta i upisivanjem riječi u tablicu obuhvatiti i oblike imenica u drugim padežima. U tom slučaju mogu usporediti te oblike s početnima iz zadatka 2.

3.a Pročitajte tekstove o tome kako stanuju tri osobe. Obilježite u njima riječi koje prepoznajete iz zadatka 2. // Read about the living situation of three persons. In the text, mark the words you recognize from exercise 2. // Lesen Sie die Texte über die Wohnsituation von drei Personen. Markieren Sie Wörter im Text, die Ihnen aus der Übung 2 bekannt sind.

Tekst 1

Anja živi na selu, u kući sa sestrom i majkom. Kuća ima prizemlje i jedan kat. Vrlo je ugodna, ima velike prozore sa zavjesama, balkon i terasu te mali vrt. Također imaju garažu za automobil. U prizemlju kuće su dnevna soba, kuhinja, velika kupaonica i stepenice za kat. Na katu su zahod s umivaonikom i tri spavaće sobe. U kući žive i dvije mačke. One vole ležati na kauču u dnevnoj sobi. Anja često provodi vrijeme u kuhinji. Lijevo su hladnjak i ormarići za suđe, a desno štednjak, pećnica i sudoper. U sredini je velik stol gdje svi zajedno ručaju ili večeraju. Anja s majkom kuha svaki dan, a sa sestrom ponekad peče kolače. S njom također čisti kuću jednom tjedno: usisavaju tepihe, brišu prašinu, pospremaju svoje sobe, bacaju smeće.

Anja je studentica, ali vikendom radi u supermarketu. Želi pomoći majci plaćati račune za kuću. Svaki mjesec moraju platiti račune za struju, vodu, telefon i internet. Osim toga tu je i osiguranje za auto.

Anja voli živjeti na selu. Kad sjedi na balkonu, gleda u polja i šumu. Mirno je, zrak je čist, nije tako skupo kao u gradu, ljudi su simpatični i ljubazni. Ponekad cijelo susjedstvo zajedno roštilja.

Tekst 2

Irina živi u malom gradu. Stanuje u kući sa sinom i psom. Njihova kuća je lijepa, ima dvorište i veliku terasu. U dvorištu je mnogo cvijeća i kućica za psa. Također imaju garažu, tavan i podrum. U podrumu stoje bicikli, a na tavanu koferi i jedan stari ormar. U prizemlju lijevo je kuhinja, a desno dnevna soba. Na podu dnevne sobe je šaren i mekan tepih: tu se njezin sin rado igra. Na zidovima imaju puno slika jer je slikanje Irinin hobi. Kuhinja je moderna i ima dosta aparata: štednjak, pećnicu, hladnjak, toster, mikser, mikrovalnu pećnicu, kuhalo za vodu. Irina često pali pećnicu i nešto peče: kruh, kolače, meso ili povrće. Na kraju hodnika su radna soba, zahod i stepenice za prvi kat. Na katu su spavaća i dječja soba te kupaonica s kadom, umivaonikom, ormarićem za kozmetiku i ogledalom. Svako jutro Irina ispred ogledala radi frizuru i šminka se. Ona voli kad je sve uredno i čisto. Zato često briše prašinu, pere podove, posprema igračke i druge stvari.

Nažalost život u kući nije jeftin. Mora plaćati struju, vodu, internet, telefon, hranu i auto. Možda će morati prodati kuću i kupiti stan u zgradi. Ali život u gradu joj se sviđa. Grad ima jako dobru infrastrukturu, puno parkova i dječje igralište.

Tekst 3

Sebastian živi u studentskom domu s cimerom. Njegov cimer zove se Jan i studira ekonomiju. Soba se nalazi na drugom katu. U domu ne postoji lift, studenti moraju ići po stepenicama na svoj kat. Soba nije velika kao stan, ali je komforna i svijetla. U njoj su dva kreveta s jastucima i pokrivačima, dva ormara za odjeću, dva radna stola s računalima. Na zidove su stavili postere omiljenih pjevača i bendova. Na prozoru vise zavjese, a kroz prozor vide park, zgrade i nebodere. Nemaju kuhinju, ali imaju mali hladnjak. U njemu obično drže sok, mlijeko i sendviče. Za praznike, kad odlaze roditeljima, moraju ugasiti svjetlo, hladnjak i računala. Soba ima i kupaonicu. U njoj su umivaonik, ogledalo, tuš-kabina, zahod i koš za smeće. Soba u studentskom domu je povoljna, ne košta puno, a struja, voda i internet su besplatni. Sve je blizu: tramvajska stanica, trgovina, banka, kafići, park. Jedini problem je buka – drugi studenti često slušaju glasnu muziku ili organiziraju zabave. Tada je teško učiti.

3.b Dopunite tablicu podacima (informacijama) iz tekstova. // Fill in the missing information from the texts. // Ergänzen Sie die Tabelle mit Informationen aus den Texten.

	Mjesto	Kućni ljubimac	Eksterijer	Interijer: prostorije	Interijer: dekoracija	Kućanski aparati
Anja		<i>(dvije) mačke</i>				<i>hladnjak, štednjak, pećnica</i>
Irina	<i>grad, kuća</i>			<i>kuhinja, dnevna soba, radna soba, hodnik, ...</i>		
Sebastian			<i>park, zgrade</i>		<i>posteri</i>	

Zadatak 4

Ovaj zadatak povezuje imenovanje slika⁶ s elementima leksičke igre koju učenici obično dobro prihvaćaju i koja može biti dodatni motivacijski faktor.⁷ Na temelju niza slova treba se rekonstruirati riječ, a izabrane su riječi za koje se u praksi pokazalo da se ne nalaze među početnim asocijacijama na temu i koje još nisu bile usvojene. Varijanta ove vježbe može biti da

⁶ Imenovanje slika jedna je od istraživačkih metoda u psiholingvistici za proučavanje mentalnog leksikona (usp. Erdeljac, 2009, 81).

⁷ Više o igrama kao kreativnom obliku motivacije u nastavi jezika u: Aladrović Slovaček, Jurinović & Knežević (2023)

se ponudi početak ili kraj riječi (nekoliko slova) ili da se ponude samo sličice koje treba imenovati. Učenici se za pomoć u rješavanju ili provjeru točnosti mogu vratiti na tekstove iz zadatka 3. Naravno, vježba se može proširiti izborom dodatnih slika.

4. Kako se kaže? Ako ne znate, potražite pomoć u zadatku 3.a (tekst 2 i 3). // How do you say? If you don't know, exercise 3.a (text 2 and 3) will be helpful. // Wie sagt man? Wenn Sie unsicher sind, schauen Sie noch einmal in der Übung 3.a (Texte 2 und 3) nach.

(a z g a d r)

(b o e n d r e)

(ć a k i c u s a p a z)

Zadatak 5

Još se jednom poseže za zadatkom kategoriziranja leksika prema nadređenom pojmu, ali je kategorija sužena na pripadnost tipičnim prostorijama u kući ili stanu. Pojedine riječi mogu se iskoristiti više puta ovisno o predodžbama i izvanjezičnom iskustvu učenika.

5. Što ide kamo? Pospremite „stvari“ na pravo mjesto. // What goes where? Arrange the „things“ into the proper place. // Was kommt wohin? Räumen Sie auf und ordnen Sie die „Sachen“ dem richtigen Raum zu.

*hladnjak – jastuk – kada – krevet – ogledalo – ormar
pećnica – polica – stol – štednjak – umivaonik – zavjesa*

u kuhinju:

u spavaću sobu:

u dnevnu sobu:

u kupaonicu:

Zadatak 6

Zadatak uključuje leksičke sklopove u obliku kolokacijske sveze⁸ pridjeva i imenice u osnovnom obliku (nominativ). Uključivanje mentalnog leksikona postiže se traženjem antonima navedenih pridjeva (odnos antonimije jedan je od mogućih načina umrežavanja jedinica u leksikonu). Zadatak se može proširiti tako da učenici potraže primjere u internetskom korpusu hrvatskog jezika (hrWaC) i dobiju uvid u kontekst u kojem se pojavljuju.

6. Znate li antonim (riječ suprotnog značenja)? // Do you know the opposite word? // Kennen Sie das Gegenteil?

a. <i>velik</i> prozor ≠ <i>malen</i> (<i>mali</i>) prozor	b. <i>dobra</i> infrastruktura ≠
c. <i>uredna</i> soba ≠	d. <i>skup</i> stan ≠
e. <i>moderna</i> kuhinja ≠	f. <i>visoka</i> zgrada ≠

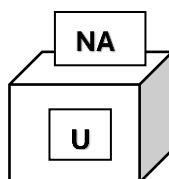
Zadatak 7

Od ovog zadatka počinje rad na leksičkim sklopovima (uobičajenim sintagmama ili kolokacijama) koji su povezani s gramatičkom kompetencijom, ali se ona ne obrađuje eksplicitno, već se uvježbava posredno, pomoću leksika. Početni primjeri služe učenicima kao model prema kojem će oblikovati sljedeće sa zadanim riječima. Kombinacije riječi odabrane su prema načelu asocijativnosti, a mnogi primjeri recikliraju se iz tekstova zadatka 3. Svaka vježba može poslužiti i za uočavanje i utvrđivanje gramatičkih pravilnosti u pozadini leksičkog sklopa. Polazi se od pretpostavke da će se proučavanjem i uvježbavanjem leksičkih jedinica u minimalnom kontekstu postići ne samo bolja usvojenost izabranih riječi, nego i lakše prepoznavanje odnosa između osnovnog i flektivnog oblika riječi, što često predstavlja poteškoću za učenike (v. poglavlje 3). Zadatak 7 usmjeren je na sintagme s prijedlozima „u” i „na” pri čemu je fokus na odabiru odgovarajućeg prijedloga u kontekstu zadanih riječi. Ilustracija pomaže u stvaranju predodžbe o tipičnoj semantici prijedloga. Posredno se uvježbava morfološka struktura akuzativa koja je učenicima poznata s prethodnog stupnja učenja. Vježba bi se na isti način mogla oblikovati i s lokativnim sintagmama.

7. Kamo ćete staviti stvari: u ili na? // Where will you put the things: in or on? // Wo stellen Sie die Sachen hin: in oder auf?

Stavit ću:

- automobil + garaža > *automobil u garažu*
- knjige + polica > *knjige na policu*
- kozmetika + ormarić
- bicikl + podrum
- stara odjeća + tavan
- tepih + pod
- zavjesa + prozor
- sapun + umivaonik

⁸ Kolokacije se zbog ograničenog opsega leksičkih jedinica u vježbama shvaćaju u širem značenju kao leksička sveza dviju samostalnih riječi povezanih na temelju značenjskih odnosa (usp. Blagus Bartolec, 2014, 24)

Zadatak 8

Cilj je zadatka 8.a izabrati parove riječi koje asocijativno čine dobru kombinaciju i koje se kao gotovi leksički sklopovi mogu iskoristiti u komunikaciji. Posredno se uvježbavaju sintagme s instrumentalom.

Zadatak 8.b nudi još nekoliko primjera slične strukture kao u prethodnom (s iznimkom primjera „kuća na selu“ i „stan u gradu“), a izborom poželjnih primjera pokušava se uspostaviti dublje procesiranje i (individualizirano) zapamćivanje odabranih sintagmi.

8.a Koje su kombinacije dobre? Povežite kao u primjeru. // Which words go together well? Pair them as in the example given. // Welche Wörter passen gut zusammen? Verbinden Sie wie im Beispiel.

mn = množina (plural)

Primjer: stan + balkon > *stan s balkonom*

1. balkon	→	a. balkon
2. kauč		b. kada
3. kupaonica		c. lift
4. polica		d. cvijeće
5. prozor		e. knjige (mn)
6. stan		f. jastuci (mn)
7. zgrada		g. zavjese (mn)

8.b Što Vam se sviđa? Označite kvačicom (✓) i napišite još dvije vlastite kombinacije. // What do you like? Mark the combinations with ✓ and write down another two own preferences. // Was gefällt Ihnen? Setzen Sie ein ✓ Zeichen und schreiben Sie noch zwei eigene Kombinationen.

Sviđa mi se:

	kuća na selu		stan u gradu
	kupaonica s kadom		kupaonica s tuš kabinom
	vrt s povrćem		dvorište s cvijećem
	zgrada s tri kata		neboder s dvadeset katova
	život s roditeljima		život s cimericom ili cimerom

Zadatak 9

Obuhvaća sintagme ili kolokacije s glagolima i imenicama u sintaktičkom odnosu upravljanja (rekcije). Svi glagoli iz vježbe preuzeti su iz tekstova u zadatku 3. Cilj je da učenici traže i uočavaju kolokacije u tekstu kako bi mogli dopuniti zadane primjere. 9.a donosi glagole u osnovnom obliku (infinitivu) koji se trebaju dopuniti objektom u akuzativu, a 9.b obratno - objektu treba pridružiti

odgovarajući glagol u prezentu. Ponovo se prožimaju leksička i gramatička razina procesiranja, ali oblici iz tekstova u zadatku 3 služe kao model i pomoć pri rješavanju. Pridruživanje emotikona u 9.c uvodi element igrivosti i simbolično omogućuje personaliziranje sadržaja vježbe.

9.a Koje dvije riječi odgovaraju uz glagol? Potražite primjere u zadatku 3. // Name two things you can pair with the verb. Look for examples in exercise 3. // Nennen Sie zwei Sachen, die zu folgenden Verben passen. Suchen Sie nach Beispielen in der Übung 3.

a. plaćati: *račun, struju*

b. kupiti ili prodati: _____, _____

c. upaliti ili ugasiti u kuhinji: _____, _____

d. peći u pećnici: _____, _____

9.b Vrijeme je da očistite svoj stan / svoju kuću. Što radite? // It's time to clean your home. What are you doing? // Es ist Zeit, zu Hause aufzuräumen. Was machen Sie?⁹

a. *bacam smeće*

b. _____ stvari

c. _____ tepihe

d. _____ podove

e. _____ prašinu

9.c Što volite, a što ne volite raditi? Stavite emotikone uz aktivnosti iz 9.b. // What do you like to do and what not? Tag every activity in 9.b with an emoji. // Was machen Sie gerne und was nicht? Versehen Sie die Beispiele aus 9.b mit Emojis.

Zadatak 10

Zadatak 10.a s jedne strane ilustrira strategiju zamjenjivanja riječi opisom ili parafrazom kojom se osobe tipično koriste kad ne mogu pronaći odgovarajuću riječ u mentalnom leksikonu, a s druge zahtijeva imenovanje opisane riječi. U 10.b učenici sami trebaju upotrijebiti strategiju opisa i formulirati rečenice čime se postupno prelazi u jezičnu proizvodnju.

10.a Tražimo riječ! Povežite lijevo i desno kao u primjeru i dopunite slova. // Looking for a word! Pair left and right as in the example given and fulfill the letters. // Wir suchen nach dem Wort! Verbinden Sie links und rechts wie im Beispiel und ergänzen Sie die fehlenden Buchstaben.

Primjer: c - 1 s o b a

a. Mjesto gdje kuhamo.

1) _ _ b a

b. Tamo se tuširamo, kupamo ili peremo kosu.

2) p r o _ _ _

c. Tamo možemo čitati ili gledati televiziju.

3) v r a _ _

⁹ Zadatak se kasnije može iskoristiti za pantomimu: jedna osoba pokazuje što radi, a druga mora to izraziti riječima.

d. Tu ulazimo u kuću ili izlazimo iz kuće.

4) ___ i nj a

e. Tu možemo imati cvijeće ili piti kavu.

5) k u p a _ _ _ _ _

f. Kroz to gledamo na ulicu ili dvorište.

6) ___ k o n

**10.b Prema modelu 10.a opišite sljedeće riječi: // Describe the words below as shown in 10.a:
// Beschreiben Sie folgende Wörter nach dem Modell in 10.a:**

a. radna soba

b. podrum

c. dvorište

d. stepenice

Zadatak 11

Zadatak donosi autorski tekst kao primjer mogućeg dijaloga u autentičnoj situaciji. Pri sastavljanju teksta vodilo se računa o gramatičkim strukturama koje bi trebale biti dio predznanja učenika, ali i o tome da replike u tekstu zvuče što prirodnije (zato se primjerice redosljed enklitika ne pridržava uvijek drugog mjesta). Budući da su učenici prethodno intenzivno radili na leksiku, vježba je zamišljena kao povezivanje imenovanja riječi s pronalaženjem pravilnog morfološkog oblika u kontekstu, što podrazumijeva aktivaciju više razina u mentalnom leksikonu.

Tekst još jednom reciklira riječi i sklopove iz prethodnih vježbi, ali donosi i nove primjere koji mogu poslužiti za daljnje istraživanje.

**11. Dopunite tekst riječima umjesto slike. Pazite na odabir pravilnog oblika riječi u kontekstu.
// Fulfill the text with words instead of pictures. Be careful about the correct form of the word in context. // Ergänzen Sie den Text mit Wörtern anstelle von Bildern. Achten Sie auf die richtige Form des Wortes im Kontext.¹⁰**

Novi stan

Martina i Goran žive u Koprivnici. Martina je učiteljica engleskoga jezika u školi, a Goran radi kao programer u Zagrebu. Svaki dan putuje na posao. Prije dva mjeseca kupili su novi stan u zgradi na prvom katu. U posjet im dolaze Kristina i Marin, prijatelji iz Zagreba.

¹⁰ Zadatak se može iskoristiti i za čitanje naglas prema ulogama, prepričavanje u 3. licu ili igru uloga (uz slikovni materijal i prilagodbu prostora učionice).

Martina i Goran: Dobro došli, dragi gosti! Uđite!

Kristina: Bok! Hvala vam na pozivu!

Marin: Veselimo se da ćemo vidjeti vaš novi stan.

Goran: Evo, ovo je hodnik. Pokraj _____ možete ostaviti cipele, a jakne ćemo staviti na vješalicu. Izvolite papuče za goste.

Kristina i Marin: Hvala!

Martina: Dođite, pokazat ćemo vam sve. Ovdje desno je radna soba. Malena je, ali u nju stane moj _____ s _____ i policica za knjige. Prozor gleda na ulicu, ali nije prometna.

Tu lijevo je _____ za goste. Ako želite, ovdje možete oprati ruke. Mali ručnik visi ispod _____

Goran: Sljedeća vrata su od smočnice.

Kristina: Kako je sve uredno na policama: brašno, tjestenina, sokovi, konzerve! Mi nažalost nemamo smočnicu, svu hranu moramo držati u kuhinji.

Goran: Desno ulazimo u dnevni boravak, on ima izlaz na balkon. Iz boravka možemo proći do kuhinje.

Kristina: Boravak je prekrasan, tako je puno svjetla! _____ izgleda vrlo udobno, sviđaju mi se ovi veliki žuti jastuci.

Martina: Da, bio je dosta skup, ali nadamo se da će dugo trajati. Može se razvući u _____ za goste. Još želimo kupiti stolić i tepih za dnevnu sobu, ali čekamo akcije u trgovinama.

Marin: Jeste li kuhinju morali sami kupiti ili je već bila u stanu?

Goran: Ormarići za _____ su bili tu, ali trebali smo kupiti sve aparate: hladnjak, štednjak, pećnicu... To je bila najveća investicija. Na štednjaku već kuha voda za čaj ili kavu. Što želite popiti? Ili možda sok? Imamo sok jabuke ili od grožđa.

Kristina: Rado ćemo popiti čaj, hvala. Što se vidi kroz kuhinjski _____ ?

Martina: Vidimo park iza zgrade! Kad kuham, mogu gledati u zelenilo. Kasnije možemo prošetati parkom ako želite.

Goran: Možemo se još vratiti u hodnik. Na kraju su vrata za spavaću sobu i kupaonicu. Još nismo stavili luster u spavaću sobu, imamo samo jednu _____. I sve _____ su još na podu!

Marin: Imate vremena, tek ste se uselili prije dva mjeseca! Ne mora sve biti odmah.

Goran: Imaš pravo! Evo, tu je još velika kupaonica s _____, umivaonikom i _____.

Perilicu za rublje su nam poklonili Martinini roditelji.

Kristina: Imate jako lijep i udoban stan! Baš mi je drago da ste ga mogli kupiti.

Martina: Hvala, i nama se jako sviđa. Naravno, morali smo uzeti kredit na 25 godina. Ali sad imamo svoja četiri zida!

Zadatak 12

Zadatak predstavlja zamišljenu granicu između leksičkih i komunikacijskih vježbi. Predlaže da se učenici upoznaju s cjelokupnim popisom riječi koje obuhvaća *Opisni okvir referentne razine A2*, potpoglavlje 7.7. (Aleksovski et al., 2017, 171–175). Originalni popis obuhvaća 11 potkategorija, a u svakoj su od njih podebljane riječi za koje je predviđeno ovladavanje na toj razini. Popis je ovdje u odnosu na izvornik prerađen tako da je odabrano devet kategorija s neznatnim izmjenama u nazivu, a pojmovi su dopunjeni dodatnim informacijama kako bi se ukazalo na tipične leksičke sklopove ili gramatičko obilježje riječi. Između riječi suprotna značenja stoji znak ≠. Oblici pridjeva u kojima se u ženskom rodu javlja glasovna promjena (nepostojano a, jednačenje po zvučnosti) namjerno su ispisani u cijelosti. Uz imenice „cimer, cimerica“, „fotelja“, „lampa“ i „pegla“, koje se nalaze na izvornom popisu uz napomenu *razg.*, dodana je riječ iz standardnog jezika. Što se tiče glagola i glagolskog aspekta, preuzeti su oblici iz izvornog popisa. Podebljavanje je izostavljeno jer je cilj zadatka da učenici na popisu obilježe riječi kojima su već ovladali te riječi koje su im manje poznate ili nepoznate¹¹. Alternativno, popis bi se mogao ponuditi i prije i nakon rješavanja leksičkih vježbi kako bi učenici mogli pratiti svoj napredak. Popis učenicima kasnije može služiti kao orijentacija pri učenju i podloga za izradu vlastitoga tematskoga rječnika.

12. Pročitajte popis riječi na temu *stanovanje* za razinu A2. Stavite znak pokraj riječi: // Read the vocabulary list related to the topic *living* appropriate to the A2 level. Mark the words you: a) understand and use, b) probably understand, c) don't understand. // Lesen Sie die Wortliste zum Thema *Wohnen* für das Niveau A2. Setzen Sie Zeichen neben jedem Wort: a) ich verstehe und verwende das Wort, b) vielleicht verstehe ich das Wort, c) ich verstehe das Wort nicht.

- a) razumijem i koristim riječ
 b) možda razumijem riječ
 c) ne razumijem riječ

Popis riječi na temu *stanovanje*

<p>A) Prostor za stanovanje kuća, stan (<i>u kući, u stanu</i>) zgrada, neboder studentski dom (<i>u studentskom domu</i>) cimer, cimerica (<i>razg.</i>) / sustanar, sustanarka kupiti ≠ prodati + A. unajmiti ≠ iznajmiti + A. stanovati (stanujem/stanuje): <i>Gdje stanujete? S kim stanujete?</i> živjeti (živim/žive): <i>Gdje živite? S kim živite?</i></p>	<p>B) Karakteristike stana ili kuće velik/a ≠ malen/a nov/a ≠ star/a širok/a ≠ uzak, uska visok/a ≠ nizak, niska lijep/a ≠ ružan, ružna svijetao, svijetla ≠ taman, tamna topao, topla ≠ hladan, hladna udoban, udobna ≠ neudoban, neudobna moderan, moderna <i>s balkonom, s terasom, s dvorištem</i></p>
---	---

¹¹ O revalorizaciji rada s listama riječi u nastavi piše primjerice M. Lessard-Clouston (2013).

<p>C) Prostorije i dvorište hodnik kuhinja, blagovaonica dnevna soba, dnevni boravak <i>(u dnevnoj sobi, u dnevnom boravku)</i> (spavaća, radna, dječja) soba kupaonica, zahod / WC podrum <i>(u podrumu)</i> tavan <i>(na tavanu)</i> garaža prizemlje ≠ kat <i>(u prizemlju; na prvom, drugom, trećem... katu)</i> krov <i>(na krovu)</i> stepenice <i>(na stepenicama, ispod stepenica)</i> lift / dizalo zid, zidovi pod, podovi prozor <i>(gledati kroz prozor)</i> vrata <i>(ključ u vratima, stajati ispred vrata)</i> balkon, terasa vrt <i>(u vrtu)</i> dvorište <i>(u/na dvorištu)</i></p>	<p>D) Namještaj i oprema (radni, pisaći) stol, stolica, krevet, ormar, ormarić, kauč, fotelja <i>(razg.)</i> / naslonjač, polica lampa <i>(razg.)</i> / svjetiljka, luster ogledalo <i>(gledati se u ogledalo, šminkati se pred ogledalom)</i> zavjesa <i>(imati zavjese na prozoru)</i> tepih, tepisi posteljina: jastuk, pokrivač, plahta <i>(promijeniti posteljinu na krevetu)</i></p>
<p>F) Instalacije (hladna, topla) voda, bojler pustiti ≠ zatvoriti vodu umivaonik, kada, tuš struja, svjetlo, lampa, luster upaliti ≠ ugasiti svjetlo telefon, portafon: <i>javiti se na telefon</i></p>	<p>E) Kućanski aparati frižider <i>(razg.)</i> / hladnjak štednjak <i>(kuhati na štednjaku)</i> pećnica <i>(peći u pećnici)</i> pegla <i>(razg.)</i> / glačalo usisavač perilica rublja, sušilica, perilica za suđe toster, (ručni, štapni) mikser, blender kuhalo za vodu uključiti ≠ isključiti + A. (upaliti ≠ ugasiti)</p>
<p>H) Troškovi režije račun za struju, vodu, telefon, internet koštati : cijena plaćati/platiti</p>	<p>G) Kućanski poslovi pospremati/pospremiti: <i>kuću, sobu, stan, podrum, ormar, stol</i> čistiti/očistiti: <i>kupaonicu, kuhinju, sobu</i> brisati/obrisati: <i>prašinu, namještaj</i> prati/oprati: <i>rublje/veš (razg.), zavjese, posteljinu</i> bacati/baciti: <i>smeće, papir, plastiku, metal</i></p> <p>I) Okolina i okoliš selo, grad, mjesto miran, zelen, siguran centar priroda: šuma, polje, rijeka, jezero, more, otok, plaža, planina, brdo (čist) zrak</p>

Zadatak 13 i 14

Za razliku od zadataka 1–11 koji su predviđeni za samostalan rad učenika na izdvojenim leksičkim jedinicama u nastavi uz neposrednu povratnu informaciju poučavatelja, a koji mogu poslužiti i

za autonomno učenje, zadaci 13 i 14 osmišljeni su za rad u paru (ili grupi) i razvijanje komunikacijske kompetencije. Njihov je cilj govorno međudjelovanje u obliku jednostavnog razgovora o svakodnevnim temama (usp. *ibid.*, 24), konkretno o temi *stanovanja*.

U zadatku 13 učenici kroz govorno međudjelovanje jedni za druge postaju izvor informacija, provjeravaju razumijevanje druge osobe pažljivim slušanjem i „prevođenjem” tih informacija u vizualni oblik. Zadatak 14 obuhvaća kartice s unaprijed oblikovanim pitanjima na temu kako bi se omogućilo izgovaranje pravilnih rečenica bez razmišljanja o gramatici dok se izvodi zadatak. U praksi se takav postupak pokazao kao dobro prihvaćen među učenicima jer im je omogućio bolju fluentnost (tečnost), a ujedno poslužio i kao predložak za „provjeru” (gramatičke) pravilnosti vlastitih, a i odgovora sugovornika.

13. Nacrtajte skicu jedne sobe u svojem stanu ili kući. Riječima opišite drugoj osobi gdje se što nalazi. Ta osoba treba nacrtati Vašu sobu. Usporedite crteže: jesu li sve stvari na pravome mjestu? // Draw a sketch of one room in the place where you live. Using words, describe to another person how it looks like. The other person should draw the room. Compare the drawings: is everything in the right place? // Machen Sie eine Skizze von einem Raum in Ihrer Wohnung oder in Ihrem Haus. Beschreiben Sie einer anderen Person, wo sich was befindet. Diese Person soll versuchen, das Zimmer zu zeichnen. Vergleichen Sie die Zeichnungen: Sind alle Gegenstände auf dem richtigen Platz?

14. Izaberite jednu karticu i razgovarajte s drugom osobom o toj temi (5–7 min.). Nakon toga promijenite sugovornike i izaberite novu karticu za razgovor. Na kraju predstavite grupi što ste saznali o drugim osobama. // Choose one card and talk to another person about the topic (5–7 min.). Then switch pairs and choose a different card. Afterwards present in front of the whole group what you found out about the other person. // Wählen Sie ein Kärtchen aus und sprechen Sie über das Thema mit einer Person aus der Gruppe (5–7 Min.). Wechseln Sie die

Gesprächspartner*in und wählen Sie ein anderes Kärtchen aus. Stellen Sie nach den Gesprächen der Gruppe vor, was Sie über die anderen erfahren haben.

<p>Stambena situacija</p> <p>Živate li u stanu/zgradi/kući? U prizemlju ili na katu? Stanujete li sami ili s nekim? Kakav je stan, kakva je kuća? (3 karakteristike) Koje sobe imate? Imate li balkon/terasu/dvorište/vrt? Ima li zgrada lift/podrum/tavan/garažu? Tko su Vaši susjedi? Kakvi su? Družite li se ponekad sa susjedima?</p>	<p>Interijer i oprema</p> <p>Volite li zavjese i tepihe? Zašto (ne)? Imate li slike ili postere na zidovima? Odmarate li se često na kauču? Koje aparate imate u kuhinji? Što uključite svaki dan? Što obično kuhate na štednjaku? Koliko često palite pećnicu? Kada otvarate hladnjak? Kada trebate mikser?</p>
<p>Kućanski poslovi</p> <p>Volite li pospremati stan/kuću? Koliko često obično čistite? Gdje brišete prašinu? Kada perete prozore? Kada usisavate? Imate li perilicu rublja i sušilicu? Peglate li odjeću? Odvajate (sortirate) li smeće? Ako da, koje?</p>	<p>Režije i okolina</p> <p>Koje račune morate plaćati za stan/kuću? Što je skupo, što je jeftino? Kakav je Vaš dio grada (kvart)? Što je blizu od infrastrukture, što je daleko? Jesu li oko Vas kuće, zgrade ili zelenilo? Što vidite kroz prozor svoje sobe? Možete li razgovarati sa susjedima „preko balkona“?</p>

Zadatak 15

Posljednji je zadatak usmjeren na pisanu proizvodnju s ciljem da učenici vokabular kojim su se bavili u vježbama iskoriste u stvaranju vlastita teksta. Također sadržava prijedlog kako se učenje vokabulara može povezati s međukulturnom sastavnicom u nastavi. Zadatak se može zadati i kao domaća zadaća.

15. Napravite kratku prezentaciju o tome što je tipično za stanovanje u Vašoj zemlji. // Create a short presentation on the topic how people in your country typically live. // Erstellen Sie eine kurze Präsentation, wie Menschen in Ihrem Land typischerweise wohnen.

5. Zaključak

Poznato je da je učenje vokabulara neizostavan dio učenja stranog jezika, ali vrlo zahtjevan i za učenike često naporan proces. Pohranjivanje leksičkih jedinica u mentalnom leksikonu, čovjekovu umnom rječniku, kao i njihovo uspješno dosjećanje i korištenje u komunikacijskoj situaciji odvija se višestrukim premrežavanjem raznorodnih podataka. U inojezičnom je hrvatskom usvajanje i pravilno korištenje leksičkih jedinica dodatno otežano morfološkom

razvijenošću jezika što podrazumijeva stalno ispreplitanje leksičke i gramatičke kompetencije. Iako se ne suprotstavlja mišljenju da se poučavanje gramatike treba odvijati već na početnoj razini učenja jezika, ovaj rad nastoji ponovno procijeniti koliko je i na koji način leksički pristup (prvotno koncipiran za poučavanje engleskog kao stranog jezika) primjenjiv i na poučavanje hrvatskog na nižem stupnju poučavanja.

Povezujući ideje leksičkog pristupa prilagođene mogućnostima hrvatskog jezika s pretpostavljenim principima organizacije i djelovanja mentalnog leksikona, nudi model leksičkih vježbi koje omogućuju intenzivan rad na leksiku u okviru određene teme. Sve su vježbe prikladne za rad u nastavi, a dio njih može se iskoristiti i za autonomno učenje. Njihovom se primjenom potiče i postupan razvoj komunikacijske kompetencije.

Ovaj rad predstavlja malen doprinos proučavanju leksičke kompetencije u inojezičnom hrvatskom, ali želi ukazati na potrebu da se uz istraživanja o leksiku i njegovom ovladanosti trebaju razvijati i nastavni materijali koji će učenicima služiti kao kvalitetan izvor za učenje, a poučavateljima za poučavanje leksika.

Popis literature

- Aladrović Slovaček, K., Rimac Jurinović, M. & Knežević, Ž. (2023). Kreativni oblici motivacije u nastavi materinskoga i stranoga jezika. *Jezik*, 70(4–5), 155–170. <https://doi.org/10.22210/jezik.2023.70.14>
- Aleksovski, M., Banković-Mandić, I., Cvitanušić Tvico, J., Grgić, A., Gulešić Machata, M. & Korajac, A. (2017). *Posebni pojmovi*. In Grgić, A. & Gulešić Machata, M. (ur.), *Hrvatski A2: Opisni okvir referentne razine A2* (171–175). Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. FF press.
- Bergovec, M. (2007). Leksički pristup u nastavi stranih jezika s posebnim osvrtom na hrvatski. *Lahor: časopis za hrvatski kao materinski, drugi i strani jezik*, 1(3), 53–66.
- Blagus Bartolec, G. (2014). *Riječi i njihovi susjedi. Kolokacijske sveze u hrvatskom jeziku*. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- Bošnjak, M. & Cvikić, L. (2012). *Hrvatski u malom prstu 1. Leksički priručnik*. Hrvatsko filološko društvo.
- Burić, H. & Lasić, J. (2012). Kolokacije u nastavi inojezičnoga hrvatskog. U Relja, R. (ur.), *Zbornik radova Filozofskoga fakulteta u Splitu 5* (233–249). Filozofski fakultet.
- Cvikić, L. (2007a). The Importance of Language Specific Features for Vocabulary Acquisition: An Example of Croatian. U Lengyel, Z. & Navracscics, J. (ur.), *Second Language Lexical Processes. Applied Linguistic and Psycholinguistic Perspectives* (146–165). Multilingual Matters Ltd.
- Cvikić, L. (2007b). *Učenje i poučavanje riječi*. U Cvikić, L. (ur.), *Drugi jezik hrvatski* (140–144). Profil.
- Cvikić, L. & Bošnjak, M. (2004). Pogled u obilježja i probleme učenja riječi u hrvatskome kao nematerinskome jeziku. U Ivanetić, N., Pritchard, B. & Stolac, D. (ur.), *Zbornik HDPL: Suvremena kretanja u nastavi jezika* (111–121). Graftrade.
- Cvikić, L. & Bošnjak, M. (2005). *Rječnička sastavnica*. U Jelaska, Z., Blagus, V., Bošnjak, M., Cvikić, L., Hržica, G., Kusin, I., Novak-Milić, J. & Opačić, N. (2005). *Hrvatski kao drugi i strani jezik* (186–195). Hrvatska sveučilišna naklada.
- Erdeljac, V. (2009). *Mentalni leksikon: modeli i činjenice*. Ibis grafika.
- Geld, R., Stanojević, M. (2018). *Strateško konstruiranje značenja riječi i slikom. Konceptualna motivacija u ovladavanju jezikom*. Srednja Europa.
- Grgić, A. & Gulešić Machata, M. (ur.) (2017). *Hrvatski A2: Opisni okvir referentne razine A2*. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. FF press.
- Jelaska, Z., Blagus, V., Bošnjak, M., Cvikić, L., Hržica, G., Kusin, I., Novak-Milić, J. & Opačić, N. (2005). *Hrvatski kao drugi i strani jezik*. Hrvatska sveučilišna naklada.
- Jelaska, Z., Cvikić, L. & Novak-Milić, J. (2005). *Rječnici za učenje hrvatskoga*. U Jelaska, Z., Blagus, V., Bošnjak, M., Cvikić, L., Hržica, G., Kusin, I., Novak-Milić, J. & Opačić, N. (2005). *Hrvatski kao drugi i strani jezik* (196–205). Hrvatska sveučilišna naklada.
- Kienberger, M. (2020). *Das Potenzial des potenziellen Wortschatzes nutzen. Erschließungsstrategien für unbekanntem Wortschatz unter DaF-Lernenden an spanischen Universitäten* [= unveröffentliche Dissertation]. Universität Wien. <https://theses.univie.ac.at/detail/55663> (15.1.2024)
- Lessard-Clouston, M. (2013). Word Lists for Vocabulary Learning and Teaching. *The CATESOL Journal*. 24, 287–304.

- Lewis, M. (1993). *The Lexical Approach. The State of ELT and a Way Forward*. Language Teaching Publications.
- Lewis, M. (1997). *Implementing the Lexical Approach. Putting Theory into Practice*. Thomson Heinle.
- Ordulj, A. (2017). Kolokacijska kompetencija u hrvatskom kao inom jeziku. *Filološke studije*, 15(2), 196–218.
- Ordulj, A. (2018). *Kolokacije u hrvatskom kao inom jeziku*. Hrvatska sveučilišna naklada.
- Petrović, B. (2007). Razvijanje kolokacijske kompetencije u hrvatskome kao stranom i drugom jeziku. *Strani jezici: časopis za primijenjenu lingvistiku*. 36(1), 31–38.
- Šarić, A. & Obad, L. (2015). Međujezik. *Život i škola*, LXI(2), 135–141. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/162160>
- Tabak, M. & Ordulj, A. (2015). Strategije učenja vokabulara u hrvatskome kao inome jeziku. *Jezikoslovlje*, 16(1), 103–121.
- Udier, S. L. (2009). Pristup obradi leksičkih jedinica u nastavi hrvatskoga kao drugoga i stranoga jezika. *Lahor: časopis za hrvatski kao materinski, drugi i strani jezik*, 1(7), 77–93.

Radni listić: leksičke vježbe na temu *stanovanje* za razinu A2

1. Koje su Vaše asocijacije na temu *stanovanje*? Možete zapisati riječi na hrvatskom ili drugim jezicima. // Write down words you associate with the topic *living*. You can use Croatian or other languages. // Welche Assoziationen haben Sie zum Thema *Wohnen*? Sie können Wörter auf Kroatisch oder in anderen Sprachen nennen.

(aktivnost)

stanovati *live*

(objekt)

maison

(osoba: tko, s kim?)

roommate

(mjesto: gdje?)

am Land

(interijer)

soba

tavolo

Slika 1: stanovanje

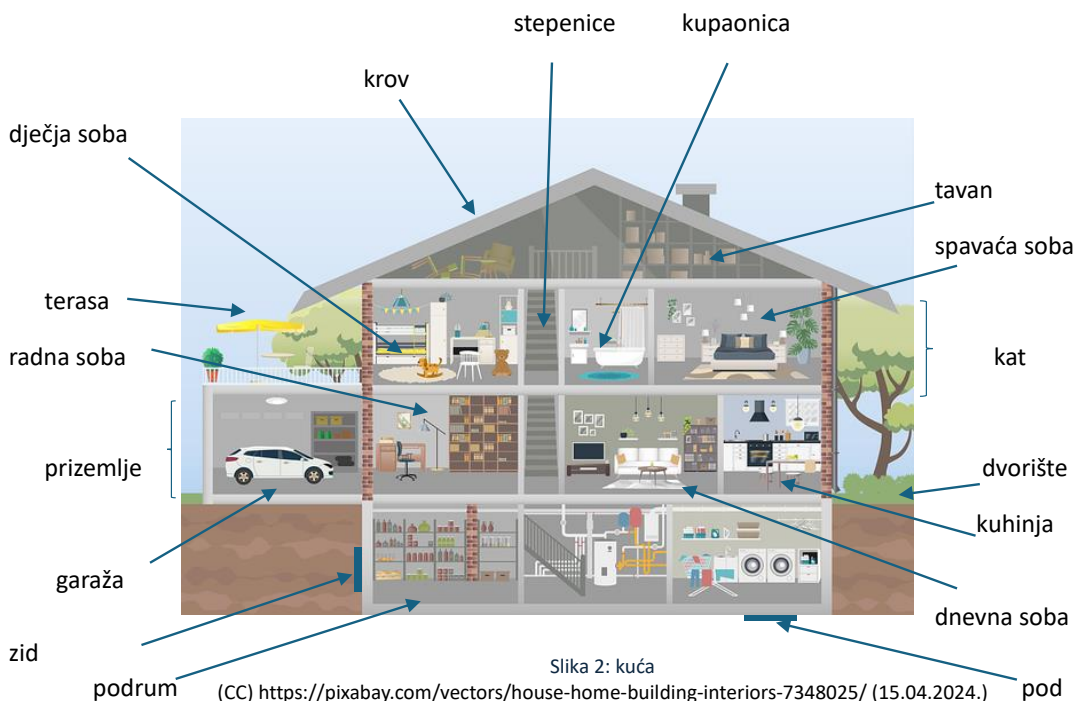
(CC) <https://www.pexels.com/photo/black-handled-key-on-key-hole-101808/> (14.06.2024.)

(stil, karakteristika)

moderan

expensive

2. Proučite mali slikovni rječnik ispod. Koje riječi već znate? Koje su riječi za Vas nove? // Look at the picture vocabulary below. Which words do you already know? Which are new to you? // Schauen Sie sich das kleine Bildwörterbuch an. Welche Wörter kennen Sie schon? Welche sind für Sie neu?

Slika 2: kuća

(CC) <https://pixabay.com/vectors/house-home-building-interiors-7348025/> (15.04.2024.)

3.a Pročitajte tekstove o tome kako stanuju tri osobe. Obilježite u njima riječi koje prepoznajete iz zadatka 2. // Read about the living situation of three persons. In the text, mark the words you recognize from exercise 2. // Lesen Sie die Texte über die Wohnsituation von drei Personen. Markieren Sie Wörter im Text, die Ihnen aus der Übung 2 bekannt sind.

Tekst 1

Anja živi na selu, u kući sa sestrom i majkom. Kuća ima prizemlje i jedan kat. Vrlo je ugodna, ima velike prozore sa zavjesama, balkon i terasu te mali vrt. Također imaju garažu za automobil. U prizemlju kuće su dnevna soba, kuhinja, velika kupaonica i stepenice za kat. Na katu su zahod s umivaonikom i tri spavaće sobe. U kući žive i dvije mačke. One vole ležati na kauču u dnevnoj sobi. Anja često provodi vrijeme u kuhinji. Lijevo su hladnjak i ormarići za suđe, a desno štednjak, pećnica i sudoper. U sredini je velik stol gdje svi zajedno ručaju ili večeraju. Anja s majkom kuha svaki dan, a sa sestrom ponekad peče kolače. S njom također čisti kuću jednom tjedno: usisavaju tepihe, brišu prašinu, pospremaju svoje sobe, bacaju smeće.

Anja je studentica, ali vikendom radi u supermarketu. Želi pomoći majci plaćati račune za kuću. Svaki mjesec moraju platiti račune za struju, vodu, telefon i internet. Osim toga tu je i osiguranje za auto.

Anja voli živjeti na selu. Kad sjedi na balkonu, gleda u polja i šumu. Mirno je, zrak je čist, nije tako skupo kao u gradu, ljudi su simpatični i ljubazni. Ponekad cijelo susjedstvo zajedno roštilja.

Tekst 2

Irina živi u malom gradu. Stanuje u kući sa sinom i psom. Njihova kuća je lijepa, ima dvorište i veliku terasu. U dvorištu je mnogo cvijeća i kućica za psa. Također imaju garažu, tavan i podrum. U podrumu stoje bicikli, a na tavanu koferi i jedan stari ormar. U prizemlju lijevo je kuhinja, a desno dnevna soba. Na podu dnevne sobe je šaren i mekan tepih: tu se njezin sin rado igra. Na zidovima imaju puno slika jer je slikanje Irinin hobi. Kuhinja je moderna i ima

dosta aparata: štednjak, pećnicu, hladnjak, toster, mikser, mikrovalnu pećnicu, kuhalo za vodu. Irina često pali pećnicu i nešto peče: kruh, kolače, meso ili povrće. Na kraju hodnika su radna soba, zahod i stepenice za prvi kat. Na katu su spavaća i dječja soba te kupaonica s kadom, umivaonikom, ormarićem za kozmetiku i ogledalom. Svako jutro Irina ispred ogledala radi frizuru i šminka se. Ona voli kad je sve uredno i čisto. Zato često briše prašinu, pere podove, posprema igračke i druge stvari.

Nažalost život u kući nije jeftin. Mora plaćati struju, vodu, internet, telefon, hranu i auto. Možda će morati prodati kuću i kupiti stan u zgradi. Ali život u gradu joj se sviđa. Grad ima jako dobru infrastrukturu, puno parkova i dječje igralište.

Tekst 3

Sebastian živi u studentskom domu s cimerom. Njegov cimer zove se Jan i studira ekonomiju. Soba se nalazi na drugom katu. U domu ne postoji lift, studenti moraju ići po stepenicama na svoj kat. Soba nije velika kao stan, ali je komforna i svijetla. U njoj su dva kreveta s jastucima i pokrivačima, dva ormara za odjeću, dva radna stola s računalima. Na zidove su stavili postere omiljenih pjevača i bendova. Na prozoru vise zavjese, a kroz prozor vide park, zgrade i nebodere. Nemaju kuhinju, ali imaju mali hladnjak. U njemu obično drže sok, mlijeko i sendviče. Za praznike, kad odlaze roditeljima, moraju ugasiti svjetlo, hladnjak i računala. Soba ima i kupaonicu. U njoj su umivaonik, ogledalo, tuš-kabina, zahod i koš za smeće. Soba u studentskom domu je povoljna, ne košta puno, a struja, voda i internet su besplatni. Sve je blizu: tramvajska stanica, trgovina, banka, kafići, park. Jedini problem je buka – drugi studenti često slušaju glasnu muziku ili organiziraju zabave. Tada je teško učiti.

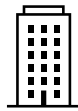
3.b Dopunite tablicu podacima (informacijama) iz tekstova. // Fill in the missing information from the texts. // Ergänzen Sie die Tabelle mit Informationen aus den Texten.

	Mjesto	Kućni ljubimac	Eksterijer	Interijer: prostorije	Interijer: dekoracija	Kućanski aparati
Anja		<i>(dvije) mačke</i>				<i>hladnjak, štednjak, pećnica</i>
Irina	<i>grad, kuća</i>			<i>kuhinja, dnevna soba, radna soba, hodnik, ...</i>		
Sebastian			<i>park, zgrade</i>		<i>poster</i>	

4. Kako se kaže? Ako ne znate, potražite pomoć u zadatku 3.a (tekst 2 i 3). // How do you say? If you don't know, exercise 3.a (text 2 and 3) will be helpful. // Wie sagt man? Wenn Sie unsicher sind, schauen Sie noch einmal in der Übung 3.a (Texte 2 und 3) nach.

(a z g a d r)

(b o e n d r e)

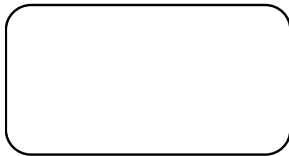

(ć a k i c u s a p a z)

5. Što ide kamo? Pospremite „stvari“ na pravo mjesto. // What goes where? Arrange the „things“ into the proper place. // Was kommt wohin? Räumen Sie auf und ordnen Sie die „Sachen“ dem richtigen Raum zu.

*hladnjak – jastuk – kada – krevet – ogledalo – ormar
pećnica – polica – stol – štednjak – umivaonik – zavjesa*

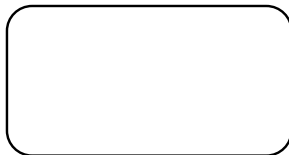
u kuhinju:

u spavaću sobu:

u dnevnu sobu:

u kupaonicu:

6. Znete li antonim (riječ suprotnog značenja)? // Do you know the opposite word? // Kennen Sie das Gegenteil?

a. velik prozor ≠ malen (mali) prozor

b. dobra infrastruktura ≠

c. uredna soba ≠

d. skup stan ≠

e. moderna kuhinja ≠

f. visoka zgrada ≠

7. Kamo ćete staviti stvari: u ili na? // Where will you put the things: in or on? // Wo stellen Sie die Sachen hin: in oder auf?

Stavit ću:

a. automobil + garaža > automobil u garažu

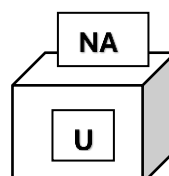
b. knjige + polica > knjige na policu

c. kozmetika + ormarić

d. bicikl + podrum

e. stara odjeća + tavan

f. tepih + pod

g. zavjesa + prozor

h. sapun + umivaonik

8.a Koje su kombinacije dobre? Povežite kao u primjeru. // Which words go together well? Pair them as in the example given. // Welche Wörter passen gut zusammen? Verbinden Sie wie im Beispiel.

mn = množina (plural)

Primjer: stan + balkon > *stan s balkonom*

1. balkon	a. balkon
2. kauč	b. kada
3. kupaonica	c. lift
4. polica	d. cvijeće
5. prozor	e. knjige (mn)
6. stan	f. jastuci (mn)
7. zgrada	g. zavjese (mn)
-

8.b Što Vam se sviđa? Označite kvačicom (✓) i napišite još dvije vlastite kombinacije. // What do you like? Mark the combinations with ✓ and write down another two own preferences. // Was gefällt Ihnen? Setzen Sie ein ✓ Zeichen und schreiben Sie noch zwei eigene Kombinationen.

Sviđa mi se:

	kuća na selu		stan u gradu
	kupaonica s kadom		kupaonica s tuš kabinom
	vrt s povrćem		dvorište s cvijećem
	zgrada s tri kata		neboder s dvadeset katova
	život s roditeljima		život s cimericom ili cimerom

9.a Koje dvije riječi odgovaraju uz glagol? Potražite primjere u zadatku 3. // Name two things you can pair with the verb. Look for examples in exercise 3. // Nennen Sie zwei Sachen, die zu folgenden Verben passen. Suchen Sie nach Beispielen in der Übung 3.

a. plaćati: račun, struju

b. kupiti ili prodati: _____, _____

c. upaliti ili ugasiti u kuhinji: _____, _____

d. peći u pećnici: _____, _____

9.b Vrijeme je da očistite svoj stan / svoju kuću. Što radite? // It's time to clean your home. What are you doing? // Es ist Zeit, zu Hause aufzuräumen. Was machen Sie?

- a. *bacam* smeće
- b. _____ stvari
- c. _____ tepihe
- d. _____ podove
- e. _____ prašinu

9.c Što volite, a što ne volite raditi? Stavite emotikone uz aktivnosti iz 9.b. // What do you like to do and what not? Tag every activity in 9.b with an emoji. // Was machen Sie gerne und was nicht? Versehen Sie die Beispiele aus 9.b mit Emojis.

10.a Tražimo riječ! Povežite lijevo i desno kao u primjeru i dopunite slova. // Looking for a word! Pair left and right as in the example given and fulfill the letters. // Wir suchen nach dem Wort! Verbinden Sie links und rechts wie im Beispiel und ergänzen Sie die fehlenden Buchstaben.

Primjer: c - 1 s o b a

- a. Mjesto gdje kuhamo. 1) __ b a
- b. Tamo se tuširamo, kupamo ili peremo kosu. 2) p r o _ _ _
- c. Tamo možemo čitati ili gledati televiziju. 3) v r a _ _
- d. Tu ulazimo u kuću ili izlazimo iz kuće. 4) _ _ _ i n j a
- e. Tu možemo imati cvijeće ili piti kavu. 5) k u p a _ _ _ _ _
- f. Kroz to gledamo na ulicu ili dvorište. 6) _ _ _ k o n

10.b Prema modelu 10.a opišite sljedeće riječi: // Describe the words below as shown in 10.a: // Beschreiben Sie folgende Wörter nach dem Modell in 10.a:

- a. radna soba _____
- b. podrum _____
- c. dvorište _____
- d. stepenice _____

11. Dopunite tekst riječima umjesto slike. Pazite na odabir pravilnog oblika riječi u kontekstu. // Fulfill the text with words instead of pictures. Be careful about the correct form of the word in context. // Ergänzen Sie den Text mit Wörtern anstelle von Bildern. Achten Sie auf die richtige Form des Wortes im Kontext.

Novi stan

Martina i Goran žive u Koprivnici. Martina je učiteljica engleskoga jezika u školi, a Goran radi kao programer u Zagrebu. Svaki dan putuje na posao. Prije dva mjeseca kupili su novi stan u zgradi na prvom katu. U posjet im dolaze Kristina i Marin, prijatelji iz Zagreba.

Martina i Goran: Dobro došli, dragi gosti! Uđite!

Kristina: Bok! Hvala vam na pozivu!

Marin: Veselimo se da ćemo vidjeti vaš novi stan.

Goran: Evo, ovo je hodnik. Pokraj _____ možete ostaviti cipele, a jakne ćemo staviti na vješalicu. Izvolite papuče za goste.

Kristina i Marin: Hvala!

Martina: Dođite, pokazat ćemo vam sve. Ovdje desno je radna soba. Malena je, ali u nju stane moj _____ s _____ i policica za knjige. Prozor gleda na ulicu, ali nije prometna.

Tu lijevo je _____ za goste. Ako želite, ovdje možete oprati ruke. Mali ručnik visi ispod _____

Goran: Sljedeća vrata su od smočnice.

Kristina: Kako je sve uredno na policama: brašno, tjestenina, sokovi, konzerve! Mi nažalost nemamo smočnicu, svu hranu moramo držati u kuhinji.

Goran: Desno ulazimo u dnevni boravak, on ima izlaz na balkon. Iz boravka možemo proći do kuhinje.

Kristina: Boravak je prekrasan, tako je puno svjetla! _____ izgleda vrlo udobno, sviđaju mi se ovi veliki žuti jastuci.

Martina: Da, bio je dosta skup, ali nadamo se da će dugo trajati. Može se razvući u _____ za goste. Još želimo kupiti stolić i tepih za dnevnu sobu, ali čekamo akcije u trgovinama.

Marin: Jeste li kuhinju morali sami kupiti ili je već bila u stanu?

Goran: Ormarići za _____ su bili tu, ali trebali smo kupiti sve aparate: hladnjak, štednjak, pećnicu... To je bila najveća investicija. Na štednjaku već kuha voda za čaj ili kavu. Što želite popiti? Ili možda sok? Imamo sok jabuke ili od grožđa.

Kristina: Rado ćemo popiti čaj, hvala. Što se vidi kroz kuhinjski _____ ?

Martina: Vidimo park iza zgrade! Kad kuham, mogu gledati u zelenilo. Kasnije možemo prošetati parkom ako želite.

Goran: Možemo se još vratiti u hodnik. Na kraju su vrata za spavaću sobu i kupaonicu. Još nismo stavili luster u spavaću sobu, imamo samo jednu _____. I sve _____ su još na podu!

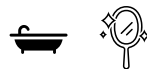
Marin: Imate vremena, tek ste se uselili prije dva mjeseca! Ne mora sve biti odmah.

Goran: Imaš pravo! Evo, tu je još velika kupaonica s _____, umivaonikom i _____.

Perilicu za rublje su nam poklonili Martinini roditelji.

Kristina: Imate jako lijep i udoban stan! Baš mi je drago da ste ga mogli kupiti.

Martina: Hvala, i nama se jako sviđa. Naravno, morali smo uzeti kredit na 25 godina. Ali sad imamo svoja četiri zida!

12. Pročitajte popis riječi na temu *stanovanje* za razinu A2. Stavite znak pokraj riječi: // Read the vocabulary list related to the topic *living* appropriate to the A2 level. Mark the words you: a) understand and use, b) probably understand, c) don't understand. // Lesen Sie die Wortliste zum Thema *Wohnen* für das Niveau A2. Setzen Sie Zeichen neben jedem Wort: a) ich verstehe und verwende das Wort, b) vielleicht verstehe ich das Wort, c) ich verstehe das Wort nicht.

- a) razumijem i koristim riječ
 b) možda razumijem riječ
 c) ne razumijem riječ

Popis riječi na temu *stanovanje*

<p>A) Prostor za stanovanje kuća, stan (<i>u kući, u stanu</i>) zgrada, neboder studentski dom (<i>u studentskom domu</i>) cimer, cimerica (<i>razg.</i>) / sustanar, sustanarka kupiti ≠ prodati + A. unajmiti ≠ iznajmiti + A. stanovati (stanujem/stanuje): <i>Gdje stanujete? S kim stanujete?</i> živjeti (živim/žive): <i>Gdje živite? S kim živite?</i></p>	<p>B) Karakteristike stana ili kuće velik/a ≠ malen/a nov/a ≠ star/a širok/a ≠ uzak, uska visok/a ≠ nizak, niska lijep/a ≠ ružan, ružna svijetao, svijetla ≠ taman, tamna topao, topla ≠ hladan, hladna udoban, udobna ≠ neudoban, neudobna moderan, moderna <i>s balkonom, s terasom, s dvorištem</i></p>
<p>C) Prostorije i dvorište hodnik kuhinja, blagovaonica dnevna soba, dnevni boravak (<i>u dnevnoj sobi, u dnevnom boravku</i>) (spavaća, radna, dječja) soba kupaonica, zahod / WC podrum (<i>u podrumu</i>) tavan (<i>na tavanu</i>) garaža prizemlje ≠ kat</p>	<p>D) Namještaj i oprema (radni, pisaći) stol, stolica, krevet, ormar, ormarić, kauč, fotelja (<i>razg.</i>) / naslonjač, polica lampa (<i>razg.</i>) / svjetiljka, luster ogledalo (<i>gledati se u ogledalo, šminkati se pred ogledalom</i>) zavjesa (<i>imati zavjese na prozoru</i>) tepih, tepisi posteljina: jastuk, pokrivač, plahta (<i>promijeniti posteljinu na krevetu</i>)</p>

<p><i>(u prizemlju; na prvom, drugom, trećem... katu)</i> krov <i>(na krovu)</i> stepenice <i>(na stepenicama, ispod stepenica)</i> lift / dizalo zid, zidovi pod, podovi prozor <i>(gledati kroz prozor)</i> vrata <i>(ključ u vratima, stajati ispred vrata)</i> balkon, terasa vrt <i>(u vrtu)</i> dvorište <i>(u/na dvorištu)</i></p>	<p>E) Kućanski aparati frižider <i>(razg.)</i> / hladnjak štednjak <i>(kuhati na štednjaku)</i> pećnica <i>(peći u pećnici)</i> pegla <i>(razg.)</i> / glačalo usisavač perilica rublja, sušilica, perilica za suđe toster, (ručni, štapni) mikser, blender kuhalo za vodu uključiti ≠ isključiti + A. (upaliti ≠ ugasiti)</p>
<p>F) Instalacije (hladna, topla) voda, bojler pustiti ≠ zatvoriti <i>vodu</i> umivaonik, kada, tuš struja, svjetlo, lampa, luster upaliti ≠ ugasiti <i>svjetlo</i> telefon, portafon: <i>javiti se na telefon</i></p>	<p>G) Kućanski poslovi pospremati/pospremiti: <i>kuću, sobu, stan, podrum, ormar, stol</i> čistiti/očistiti: <i>kupaonicu, kuhinju, sobu</i> brisati/obrisati: <i>prašinu, namještaj</i> prati/oprati: <i>rublje/veš (razg.), zavjese, posteljinu</i> bacati/baciti: <i>smeće, papir, plastiku, metal</i></p>
<p>H) Troškovi režije račun za <i>struju, vodu, telefon, internet</i> koštati : cijena plaćati/platiti</p>	<p>I) Okolina i okoliš selo, grad, mjesto miran, zelen, siguran centar priroda: šuma, polje, rijeka, jezero, more, otok, plaža, planina, brdo (čist) zrak</p>

13. Nacrtajte skicu jedne sobe u svojem stanu ili kući. Riječima opišite drugoj osobi gdje se što nalazi. Ta osoba treba nacrtati Vašu sobu. Usporedite crteže: jesu li sve stvari na pravome mjestu? // Draw a sketch of one room in the place where you live. Using words, describe to another person how it looks like. The other person should draw the room. Compare the drawings: is everything in the right place? // Machen Sie eine Skizze von einem Raum in Ihrer Wohnung oder in Ihrem Haus. Beschreiben Sie einer anderen Person, wo sich was befindet. Diese Person soll versuchen, das Zimmer zu zeichnen. Vergleichen Sie die Zeichnungen: Sind alle Gegenstände auf dem richtigen Platz?

14. Izaberite jednu karticu i razgovarajte s drugom osobom o toj temi (5–7 min.). Nakon toga promijenite sugovornike i izaberite novu karticu za razgovor. Na kraju predstavite grupi što ste saznali o drugim osobama. // Choose one card and talk to another person about the topic (5–7 min.). Then switch pairs and choose a different card. Afterwards present in front of the whole group what you found out about the other person. // Wählen Sie ein Kärtchen aus und sprechen Sie über das Thema mit einer Person aus der Gruppe (5–7 Min.). Wechseln Sie die Gesprächspartner*in und wählen Sie ein anderes Kärtchen aus. Stellen Sie nach den Gesprächen der Gruppe vor, was Sie über die anderen erfahren haben.

<p>Stambena situacija</p> <p>Živate li u stanu/zgradi/kući? U prizemlju ili na katu? Stanujete li sami ili s nekim? Kakav je stan, kakva je kuća? (3 karakteristike) Koje sobe imate? Imate li balkon/terasu/dvorište/vrt? Ima li zgrada lift/podrum/tavan/garažu? Tko su Vaši susjedi? Kakvi su? Družite li se ponekad sa susjedima?</p>	<p>Interijer i oprema</p> <p>Volite li zavjese i tepihe? Zašto (ne)? Imate li slike ili postere na zidovima? Odmarate li se često na kauču? Koje aparate imate u kuhinji? Što uključite svaki dan? Što obično kuhate na štednjaku? Koliko često palite pećnicu? Kada otvarate hladnjak? Kada trebate mikser?</p>
<p>Kućanski poslovi</p> <p>Volite li pospremati stan/kuću? Koliko često obično čistite? Gdje brišete prašinu? Kada perete prozore?</p>	<p>Režije i okolina</p> <p>Koje račune morate plaćati za stan/kuću? Što je skupo, što je jeftino? Kakav je Vaš dio grada (kvart)? Što je blizu od infrastrukture, što je daleko?</p>

Kada usisavate? Imate li perilicu rublja i sušilicu? Peglate li odjeću? Odvajate (sortirate) li smeće? Ako da, koje?	Jesu li oko Vas kuće, zgrade ili zelenilo? Što vidite kroz prozor svoje sobe? Možete li razgovarati sa susjedima „preko balkona“?
---	---

15. Napravite kratku prezentaciju o tome što je tipično za stanovanje u Vašoj zemlji. // Create a short presentation on the topic how people in your country typically live. // Erstellen Sie eine kurze Präsentation, wie Menschen in Ihrem Land typischerweise wohnen.